

JENS EIDE AS

Gaupemyrheia 16
4790 LILLESAND

Saksbehandler, innvalgstelefon

Hilde Nordby Falkenhaus, 37 01 75 85

Vedtak om utslippstillatelse - industri - Lillesand - Jens Eide AS - slakteri

Statsforvalteren i Agder endrer tillatelse til Jens Eide AS. Vedtaket om endring er gjort med hjemmel i forurensningsloven § 18 første ledd nr. 6 og forvaltningsloven § 35.

Vi fatter samtidig vedtak om saksbehandlingsgebyr i sats 6 på kr 45 600,-.

Vedtakene kan påklages innen tre uker.

Vi viser til utredning av renseløsning og søknad om nye utslippsgrenseverdier for utslipp til vann, datert 31.05.2024. Vi viser også til øvrig kommunikasjon i saken/følgende dokumenter.

1 Vedtak

1.1 Vedtak om endring av tillatelse

Statsforvalteren i Agder endrer tillatelsen til Jens Eide AS (heretter kalt Jens Eide). Den oppdaterte tillatelsen med krav og vilkår ligger vedlagt.

Endringene i tillatelsen gjelder fra 13.06.2025/dags dato.

I den nye tillatelsen er det satt nye utslippsgrenser til vann.

Endringene i tillatelsen er gjort med hjemmel i forurensningsloven § 18 første ledd nr. 6 og forvaltningsloven § 35.

1.2 Vedtak om saksbehandlingsgebyr

Jens Eide skal betale et gebyr for Statsforvalterens saksbehandling, jf. varsel om gebyr i brev av 18.11.2024. Gebyret fastsettes til kr 45 600,-. Vedtaket om gebyr er gjort etter forurensningsforskriften § 39-4. Miljødirektoratet vil ettersende faktura med innbetalingsblankett. Gebyret forfaller til betaling 30 dager etter fakturadato.

1.3 Frister

Jens Eide skal utarbeide/oversende/redegjøre for følgende innen angitte frister:

Tabell 1.1 Oversikt over frister

Dokumentasjon/utredning	Frist	Henvisning til pkt. i tillatelsen
Rapportering via Altinn	01.03. hvert år	11.5
Etablere system for energiledelse	01.06.2024	8.1
Nytt renseanlegg og tilfredsstillende bufferlagringsarrangement	31.12.2025	3.1 og 3.5.2

Se også den oppdaterte tillatelsen.

2 Kort om bakgrunnen for saken

Jens Eide AS (heretter kalt Jens Eide) driver med slakterivirksomhet og videreforedler kjøttvarer i sine lokaler på Gaupemyrheia i Lillesand kommune. Utslipp fra virksomheten ledes til det kommunale avløpsledningsnett og videre til det kommunale renseanlegget på Fossbekk, hvor utslippet slippes ut i Lillesandsfjorden. Jens Eide hadde en utslippstillatelse fra 23.05.2006 som bl.a. hadde fastsatte grenseverdier for organisk stoff (BOF₇), avløpsmengde, pH og temperatur. Denne ble i 2023 revidert ettersom tillatelsen var over 10 år gammel og det var behov for en oppdatering av tillatelsens vilkår. I tillegg ønsket Jens Eide å øke produksjonen utover rammene i tillatelsen fra 2006.

Under behandling av søknaden om ny utslippstillatelse i 2022 ble det stilt spørsmål om målingene av prosessavløpsvannet ved virksomheten var representative. Jens Eide ønsket også lengre tid for å kartlegge utslippet sitt og planlegge nytt renseanlegg. Det ble derfor satt midlertidige lempeligere grenser med utgangsdato 31.05.2025 samt en frist for redegjørelse for renseløsninger og søknad om endelige grenseverdier innen 01.06.2024.

31.05.2024 sendte Jens Eide inn en redegjørelse for renseløsninger samt forslag til utslippsgrenseverdier. Her redegjør de for en renseløsning med siling, luftet utjevningstank og slamseparering i etterfølgende flotasjonstrinn med mulighet for polymerdosering. Det opplyses om at renseanlegget har forventet rensesgrader på ca. 55, 45, 60 og 70% for henholdsvis organisk materiale (KOF_{Cr} og BOF₅), fosfor, suspendert stoff og fett. Jens Eide søker videre om følgende utslippsgrenser:

Tabell 2.1. Jens Eides forslag til utslippsgrenseverdier.

Komponent	Gjennomsnittlig konsentrasjon [mg/l]	Maksimalt døgnutslipp [kg/døgn]
KOF _{Cr}	1500	360
BOF ₅	900	220
P _{Tot}	18	3
SS	400	100
Fett	70	20

2.1 Rettslig utgangspunkt

Forurensningsloven

Når Statsforvalteren vurderer om tillatelse til tiltak som representerer en fare for spredning av forurensning, skal gis, og eventuelt på hvilke vilkår, skal vi legge vekt på de forurensningsmessige ulempene ved tiltakene sammenholdt med fordeler og ulemper tiltakene for øvrig vil medføre, jf. forurensningsloven § 11 siste ledd. I vurderingen vil vi særlig ta i betraktning i hvilken grad de omsøkte tiltakene er akseptable sett i lys av forurensningslovens formål og retningslinjer i §§ 1 og 2.

Naturmangfoldloven

Naturmangfoldlovens forvaltningsmål i §§ 4 og 5 ligger til grunn for Statsforvalterens myndighetsutøvelse. Videre skal prinsippene i §§ 8 til 12 om bl.a. kunnskapsgrunnlag, føre-var-tilnærming og samlet belastning legges til grunn som retningslinjer når Statsforvalteren treffer beslutninger som berører naturmangfold.

Vannforskriften

Vannforskriften inneholder forpliktende miljømål om at myndighetene skal sørge for at alle vannforekomster skal oppnå god kjemisk og økologisk tilstand innen 2027 med mindre det er gitt unntak med hjemmel i forskriften § 9 eller § 10.

Forurensningsforskriften kapittel 36

EUs industriutslippsdirektiv (IED) er tatt inn i norsk rett i bl.a. forurensningsforskriften kapittel 36 med vedlegg. Dette innebærer at Statsforvalteren skal sørge for at bedrifter med tillatelse til forurensende virksomhet bruker beste tilgjengelige teknikker (BAT) i den aktuelle bransjen og minst oppnår tilhørende utslippsnivåer (BAT-AEL).

Nasjonalt prioriterte stoffer

Forurensningsmyndighetene har et mål om å kontinuerlig redusere utslipp av nasjonalt prioriterte stoffer (se vedlegg 1 i tillatelsen) med mål om at utslipp av slike stoffer blir stanset.

2.2 FNs bærekraftsmål

FNs bærekraftsmål er verdens felles arbeidsplan for å utrydde fattigdom, bekjempe ulikhet og stoppe klimaendringene innen 2030. FNs bærekraftsmål ble vedtatt høsten 2015 og består av 17 mål og 169 delmål. Målene skal fungere som en felles global retning for land, næringsliv og sivilsamfunn. De handler om å oppnå bærekraftig utvikling langs tre dimensjoner: økonomisk, sosialt og miljømessig.

Norge er forpliktet til å jobbe for at verden når målene innen 2030. Regjeringens plan for å nå bærekraftsmålene i Norge er lagt frem i Meld. St. 40 (2020-2021) «Mål med mening».

3 Statsforvalterens vurdering

3.1 Vurdering av omfang og IED

Ved revidering av Jens Eide sin utslippstillatelse i 2023, ble virksomheten vurdert til å ikke være omfattet av industriutslippsdirektivet. Industriutslippsdirektivet gjelder for slakterivirksomheter med en produksjonskapasitet på over 50 tonn skrotter per dag, jf. forurensningsforskriften kapittel 36 vedlegg I punkt 6.4 bokstav a). Jens Eide har en ramme på inntil 45 tonn skrotter per døgn. Virksomheten omfattes dermed ikke av industriutslippsdirektivet, men har en produksjonsramme som ligger tett opp mot grensen for å være omfattet av direktivet og tilhørende grenseverdier gitt i BAT-konklusjoner.

3.2 Begrunnelse for vedtaket

Forurensningsmessige ulemper og negative miljøkonsekvenser

Jens Eide fikk sin tillatelse revidert i 2023, med midlertidige grenseverdier for utslipp til vann. Statsforvalteren har nå gjort en ny vurdering av virksomhetens utslipp til vann og satt endelige grenseverdier. Begrunnelsen omhandler derfor kun punkt 3 i tillatelsen *Utslipp til vann*.

Vurdering av prinsippene i naturmangfoldloven

Ettersom endringen i tillatelsen innebærer strengere regulering, vil vedtaket ha positive virkninger på naturmangfoldet. Vi mener at det derfor ikke er behov for detaljert vurdering av de miljørettslige prinsippene i naturmangfoldloven §§ 8 til 12. I vurderingene har vi likevel henvist til noen av prinsippene i den grad de er relevante for denne saken.

Vurdering av kravene i vannforskriften

Statsforvalteren har vurdert søknaden etter kravene og miljømålene i vannforskriften. Vannforskriften setter krav om god økologisk og kjemisk tilstand i vannforekomstene og at det skal utarbeides sektorvise tiltaksplaner for å sikre at miljømålene nås, jf. vannforskriften kapittel 2. Dersom tiltak fører til at vannforekomstene endrer tilstandsklasse i negativ retning, vil det foreligge en forringelse. Etter vannforskriften kan ikke nye inngrep/ny aktivitet tillates i en vannforekomst som ikke vil nå miljømålet om god tilstand med mindre visse vilkår er oppfylt, jf. vannforskriften § 12. Statsforvalteren har derfor vurdert om vannforskriften er til hinder for at det kan gis tillatelse etter forurensningsloven.

Prosessavløpsvannet til Jens Eide går til det kommunale avløpsnett og videre til det kommunale rensesanlegget på Fossbekk. Statsforvalteren vurderer at det omsøkte utslippet ikke vil innebære ny aktivitet, og at de nye grenseverdiene vil redusere utslippet til vannforekomsten og dermed føre til redusert forurensning.

Lillesandsfjorden er klassifisert med «dårlig» kjemisk tilstand i Vann-nett. Utslipet fra Jens Eide vil ikke inneholde utvalgte miljøgifter/prioriterte stoffer oppgitt i veileder for klassifisering av kjemisk tilstand i vann, og vil derfor ikke påvirke den kjemiske tilstanden til resipienten. Lillesandsfjorden er klassifisert med «god» økologisk tilstand, men resipientundersøkelsene utført av NIVA og COWI i henholdsvis 2021 og 2024 viser tegn på eutrofiering i fjorden. Statsforvalteren har valgt å sette strengere grenser i den endelige tillatelsen for å ivareta resipienten. Se mer detaljert begrunnelse for ulike regulerte parametere under punkt 3.3 *Begrunnelse for utvalgte vilkår og krav*. Vi forutsetter at utslippene ikke vil påvirke miljøtilstanden negativt.

For øvrig viser vi til forurensningsforskriften kapittel 15A og kommunens myndighet til regulering av påslipp. Ved forskjeller mellom krav i kommunens påslippstillatelse og Statsforvalterens utslippstillatelse, vil det til enhver tid være de strengeste kravene som gjelder.

Tekniske forhold og produksjon

Virksomheten har i dag to siler og fordrøyningskummer samt fettutskiller. Videre har Jens Eide nå gått i gang med etablering av et nytt rensanlegg bestående av siling, luftet utjevningstank og slamseparering i etterfølgende flotasjonstrinn med mulighet for polymerdosering. Jens Eide skal også ha etablert vannmåler og måleutstyr til kontinuerlig måling av pH og temperatur.

Konklusjon

Vi har gjort endringer i Jens Eide sine utslippsgrenser til vann. Ved revidering av tillatelsen i 2023, ble det satt midlertidige utslippsgrenseverdier for at Jens Eide i perioden skulle kartlegge utslippet sitt og søke om nye grenseverdier. Statsforvalteren har nå vurdert nye analyseresultater og fastsatt endelige grenseverdier for utslipp til vann. Ettersom endringen i tillatelsen innebærer strengere regulering, vil vedtaket ha positiv virkning på tilstanden i Lillesandsfjorden. Dersom utslippene likevel medfører en negativ effekt på tilstanden til vannforekomsten, må bedriften gjøre tiltak for å forbedre forholdene.

3.3 Begrunnelse for utvalgte vilkår og krav

Tekniske forhold og produksjon

Jens Eide leder prosessavløpsvannet, inkludert vaskevann, til det kommunale avløpsanlegget på Fossbekk. Prosessavløpsvannet inneholder organisk materiale, fosfor og fett, men også partikler, og det er behov for rensing før utslipp til det kommunale renseanlegget.

Ved behandling av tillatelsen i 2023, hadde virksomheten to siler, fordrøyningskummer og fettutskiller, og informerte i søknaden om at det var planlagt vannmåler og måleutstyr til kontinuerlig måling av pH og temperatur. Vi forutsetter at det er gjort. I brev til Statsforvalteren datert 31.05.2024, informeres det om at Jens Eide har planlagt etablering av et renseanlegg bestående av siling, luftet utjevningstank, og slamseparering i etterfølgende flotasjonstrinn med mulighet for polymerdosering. I brev datert 13.01.2025, informerte Jens Eide om at arbeidet med å installere anlegget har startet.

3.3.1 Utslipp til vann (pkt. 3 i tillatelsen)

Vannforskriften har satt et mål om at alle vannforekomster skal forbedres og gjenopprettes slik at de har minst god tilstand. I tillegg skal de beskyttes mot forringelse. Ved å oppnå god tilstand, vil bruken av vannet være bærekraftig. Lillesandsfjorden er definert som en vannforekomst med god økologisk tilstand i vann-nett.

I utkastet til tillatelse i 2023, ble det satt midlertidige lempeligere grenseverdier som skulle gjelde frem til 1. juni 2025 samt grenseverdier som skulle gjelde etter dette. De midlertidige grenseverdiene var satt for perioden før nytt renseanlegg ble etablert. Etter innspill fra Jens Eide, ble de endelige grenseverdiene i tillatelsen i 2023 fjernet i påvente av ytterligere kartlegging av utslippet fra Jens Eide. Statsforvalteren varslet allerede da at grenseverdiene til Jens Eide ville bli strengere enn de midlertidige grensene, og at utredning av renseløsninger og søknad om nye grenseverdier skulle basere seg på beste tilgjengelige teknikker og grenseverdiene oppgitt i BAT-AEL for slakteribedrifter. Jens Eide har rapportert vesentlige overskridelser av samtlige regulerte stoffer i 2023 og 2024.

Jens Eide ble i tillatelsen av 14.03.2023 pålagt å kartlegge sitt utslipp, redegjøre for renseløsninger samt foreslå nye utslippsgrenseverdier til vann ihht. BAT-AEL for SA-sektoren. I sin utredning av renseløsning datert 31.05.2024, søker Jens Eide om en videreføring av de midlertidige utslippsgrenseverdiene, med unntak av de omsøkte grensene for gjennomsnittlig konsentrasjon av fosfor, suspendert stoff og fett, som er noe lavere. Jens Eide søker samtidig om en økning i grensene for maksimalt døgnutslipp for KOF_{Cr} , fosfor og suspendert stoff sammenlignet med de midlertidige grensene. De omsøkte grenseverdiene er langt høyere enn grenseverdiene oppgitt i BAT, selv dersom man inkluderer rensegraden til det kommunale renseanlegget. I sin søknad om ny utslippstillatelse redegjør Jens Eide for planlagt renseløsning og forventet rensegrad. Jens Eide viser derimot ikke til alternative renseløsninger.

Statsforvalteren vurderer at det ikke er grunnlag for å videreføre de midlertidige grensene, da dette var grenser som ble vurdert og satt for driften frem til det nye renseanlegget var etablert.

Vi har valgt å sette utslippsgrensene i denne tillatelsen (**Tabell 3.10**) med bakgrunn i bedriftens søknad, utslippsdata og ut ifra hva som er mulig å oppnå med bruk av best tilgjengelige teknikk. Lillesand kommunes uttalelser er også tatt inn i vurderingen ettersom prosessavløpsvannet til Jens Eide føres til kommunalt nett og renseanlegg. Virksomheten er nært opp til grensen for å være omfattet av IED-kravene og pålagt å benytte best tilgjengelige teknologi (BAT) hvor fettutskiller og annen teknologi er å anse som nødvendig for å oppnå bindende utslippsgrenseverdier (BAT-AEL). Selv om Jens Eide ikke er omfattet av industriutslippsdirektivet og dermed ikke har krav om å oppnå utslippsgrenseverdiene oppgitt i tilhørende BAT-konklusjoner, viser likevel utslippsgrensene i BAT-AEL hva slags konsentrasjoner som er mulig å oppnå for slakterier ved bruk av beste tilgjengelige teknikker. Bedrifter som ikke er omfattet av IED skal velge tekniske og operasjonelle løsninger som etter en samlet vurdering gir de beste resultatene, jf. forurensningsloven § 2 punkt nr. 3 *For å unngå og begrense forurensning og avfallsproblemer skal det tas utgangspunkt i den teknologi som ut fra en samlet vurdering av nåværende og fremtidig bruk av miljøet og av økonomiske forhold, gir de beste resultater.* En vurdering av utslippsgrensene for hver parameter er gitt nedenfor. Statsforvalteren har derfor også basert utslippsgrenseverdiene i tillatelsen på grenseverdiene gitt i BAT-AEL for slakterier. Kravstillingene i den reviderte tillatelsen er også satt i samsvar med gjeldende praksis for regulering av slakteri- og kjøttarbeidende industri.

I Jens Eide sin gjeldende påslippstillatelse til Lillesand kommunes avløpsnett, har kommunen satt maksgrenser for fett, pH, temperatur og avløpsmengde. Grenseverdiene Lillesand kommune har satt for organisk stoff, suspendert stoff og fosfor, er grenser for beregning av ytterligere gebyr. I sin tilbakemelding på den begrensede høringen av søknaden, uttaler kommunen at de ønsker at disse grenseverdiene skal være maksverdier for påslippet fordi de er bekymret over at de periodevis ikke vil kunne overholde egen utslippstillatelse, og ber om at Statsforvalteren setter disse grenseverdiene som makskrav i sin utslippstillatelse til Jens Eide.

Statsforvalteren har valgt å videreføre maksimalt døgnutslipp oppgitt i kg per døgn i motsetning til en maksimal konsentrasjonsgrense. Analyseresultatene for årene 2023-2025 viser variasjoner i avløpsmengde (m³) fra Jens Eide, der samtlige prøveresultater viser et utslipp som ligger godt under kommunens maksgrenser for utslipp på 15 m³/time og 240 m³/døgn. Ettersom Jens Eide ikke er omfattet av IED, er det heller ikke krav om maksimal døgn grense for konsentrasjon, og vi vurderer derfor at det er mer hensiktsmessig å sette en døgn grense for total mengde heller enn konsentrasjon.

Statsforvalteren har basert grensene for døgnutslipp i kg per døgn ut fra hva som er mulig å oppnå ved bruk av beste tilgjengelige teknikker for slakterier, bidraget fra kommunalt renseanlegg samt grensen for maksimal avløpsmengde i døgnet satt i Jens Eide sin påslippstillatelse fra Lillesand kommune. Jens Eide søker om en videreføring av den midlertidige utslippsgrensen på 1500 mg/l og en økning av maksimalt døgnutslipp til 365 kg/døgn for KOF_{Cr}. Jens Eide søker også om en videreføring av utslippsgrensen for BOF på 900 mg/l og en reduksjon for maksimalt døgnutslipp til 220 kg/døgn for denne parameteren. Analyseresultater for 2023-2025 viser at det før etablering av nytt renseanlegg kun er henholdsvis 16 og 10 av totalt 46 prøver som viser høyere verdier enn 144 kg/døgn for KOF_{Cr} og 72 kg/døgn for BOF₅ som er grensene som vi har satt i tillatelsen. Statsforvalteren vurderer derfor den omsøkte grensen som unødig romslig og at det vil være mulig for Jens Eide å holde seg innenfor grensene ved etablering av nytt renseanlegg.

Videre har Statsforvalteren valgt å imøtekomme Lillesand kommune sitt ønske om konsentrasjonsgrenser for organisk stoff målt som BOF_5 og KOF_{CR} . Vi vurderer derimot at det vil være tilstrekkelig med en døgn grense midlet over året. Jens Eide er ikke omfattet av IED, men ligger like under grensen. En døgn grense midlet over året åpner for noe variasjon i Jens Eide sitt påslipp til kommunalt nett samtidig som maksimal grense i kg og grense for avløpsmengde vil hindre store støtbelastninger. Selv om resipienten (Lillesandsfjorden) og sideliggende vannforekomst (Skallefjorden) er klassifisert med «god» økologisk tilstand i Vann-nett, viser resipientundersøkelsene utført i 2021 og 2024 tegn på eutrofiering i makroalgesamfunnene. Skallefjorden er i tillegg en oksygenfattig terskelfjord og vil dermed være ekstra sårbar for tilførsel av organisk stoff. Utslipp av organisk stoff i fjorden vil kunne medføre en viss sannsynlighet for økt eutrofiering. Ved overføring av avløpet fra Høvåg og Kjøbmannsvik til Fossbekk renseanlegg, vil det kommunale renseanlegget bli ytterligere belastet, noe som vil gi ytterligere organisk belastning på vannforekomsten.

Statsforvalteren har valgt å tillate omsøkt utslippsgrense for fosfor. Jens Eide søkte om en utslippsgrense på 18 mg/l for total fosfor. Etter vurdering av rensegraden til det kommunale renseanlegget, vil dette føre til at utslippet til Jens Eide vil ligge godt innenfor BAT-AEL intervallet for slakterier og det som forventes oppnådd ved bruk av beste tilgjengelige teknikker. Statsforvalteren vurderer det som tilstrekkelig for å ivareta resipienten og velger å etterkomme Jens Eides ønske. Vi etterkommer derimot kommunens krav om et maksimalt døgnutslipp på 2,4 kg, som baserer seg på ønsket grenseverdi på 10 mg/l og maksimal tillatt påslipp av avløpsmengde per døgn. Kun 14 av totalt 43 prøver i perioden 2023-2025 viser utslipp over 2,4 kg, som også er gjennomsnittet for disse årene. Statsforvalteren vurderer derfor at ved etablering av utjevning og renseanlegg vil være mulig for Jens Eide å oppnå dette og at en høyere utslippsgrense vil være unødig romslig.

Statsforvalteren har valgt å sette en lavere verdi for utslipp av suspendert stoff enn den midlertidige tillatelsen. Jens Eide søker om en utslippsgrense på 400 mg/l. De søker videre om en økning av maksimalt døgnutslipp til 100 kg/døgn. Analyseresultatene for 2023 til 2025 viser at det kun er 5 analyseresultater som ligger over den midlertidige grenseverdien på 70 kg/døgn. Ved etablering av utjevning, vurderer Statsforvalteren derfor den omsøkte grenseverdien som unødig romslig og har derfor valgt å videreføre døgn grensen for suspendert stoff på 70 kg/døgn. Statsforvalteren har i tillegg valgt å sette en utslippsgrense midlet over året, som vil åpne for noe variasjon i utslippet til Jens Eide. Den er derimot redusert til 300 mg/l midlet over året for å minimere den største støtbelastningen på kommunalt nett.

Fettholdig avløpsvann kan føre til avleiring av fett og tiltetting av rør i det kommunale avløpsnett og ha negativ påvirkning på driften av renseanlegget. Grenseverdien for fett er redusert fra 150 mg/l til 50 mg/l etter ønske fra Lillesand kommune. Dette er samme krav som Jens Eide har i sin påslippstillatelse. Analyseresultater fra 2023 til 2025 viser stor variasjon i fettkonsentrasjon i prosessavløpsvannet, fra 25 til 1700 mg/l. Medianen og gjennomsnittet er derimot henholdsvis 82 og 156 mg/l. Grensen på 50 mg/l anses dermed som oppnåelig ved etablering av nytt renseanlegg og utjevningstank.

Når det gjelder temperatur, har vi valgt å videreføre maks grensen på 30°C ettersom fettutskilleren ikke vil fungere optimalt ved høyere temperatur. Intervallet for pH reduseres til 6,5-8 i henhold til grensen i Jens Eides påslippstillatelse etter ønske fra Lillesand kommune.

Måledata fra 2023 og 2024 viser at Jens Eide har noe utslipp av ulike metaller (Cu, Cr, Ni, Zn). Ettersom virksomheten ikke er omfattet av IED, har vi ikke satt krav til utslippsgrenseverdier for disse parameterne. Analyseresultatene viser at de gjennomsnittlige konsentrasjonene av kobber for 2022 og 2023 (midlet over året) er like innenfor IED-kravene. Enkelte målinger ligger derimot høyere enn øverste grense i BAT-AEL for slakterier. Jens Eide ligger tett opp under grensen for å bli omfattet av BAT-AEL for slakterier og Statsforvalteren har derfor valgt å stille krav om måling og rapportering av disse parameterne. Dersom det viser seg at disse konsentrasjonene øker betydelig, kan Statsforvalteren velge å sette krav til utslippsverdier også for disse parameterne. I tillegg videreføres rapporteringskravet for TOC fra den midlertidige tillatelsen.

Analyseresultatene for 2023- 2025 viser også betydelige mengder nitrogen i utslippet fra Jens Eide. Vi setter ikke en utslippsgrenseverdi for denne parameteren, men det skal overvåkes. Selv om kontrollparameteren totalnitrogen viste verdier tilsvarende svært god tilstand i Lillesandsfjorden, er det flere tegn på eutrofiering i fjorden. Ettersom nitrogen er begrensende faktor for eutrofiering i sjø-resipienter, vurderer Statsforvalteren det som nødvendig å overvåke Jens Eide sitt utslipp av denne parameteren. Dersom det viser seg at konsentrasjonene for nitrogen øker betydelig, eller at utslippet har negativ effekt på tilstanden i resipienten, kan Statsforvalteren velge å sette krav til utslippsgrenseverdi også for nitrogen.

Det ble i tillatelsen fra 2023 poengtert at det er viktig at Jens Eide etterstreber redusert vannforbruk og mengde avløpsvann som slippes ut. Resirkulering og gjenbruk av prosessvann bør vurderes og skal inngå i virksomhetens miljømål. Optimalisering av vannstrømmer, vandysere og slanger samt innføring av moderne og optimalisert rengjøring er nødvendige tiltak som vil bidra til redusert avløpsmengde, jf. BAT-konklusjon for slakteri og BAT-konklusjon for næringsmiddelindustri.

Det er vanlig praksis for næringsmiddelbedrifter å etablere løsninger for å unngå støtbelastning (opsamlingskum/tank eller fordrøyningsbasseng). Statsforvalteren er kjent med at Jens Eide ikke har etablert et tilfredsstillende bufferlagringsarrangement jf. tillatelsens punkt 3.5.2 og at det har vært vesentlige overskridelser av utslippsgrenseverdiene i perioden siden den midlertidige tillatelsen ble gitt.

Jens Eide har ikke søkt om grenser for avløpsmengder, og Statsforvalteren velger derfor å videreføre grenseverdien på 15 m³/time. I tillegg har statsforvalteren valgt å etterkomme Lillesand kommunes ønske om å inkludere en grenseverdi på 240 m³/døgn, som tilsvarer grensen i Jens Eide sin påslippstillatelse fra Lillesand kommune.

Statsforvalteren vil understreke at det er til enhver tid den strengeste grensen som gjelder uavhengig om kravet fremgår av tillatelsen fra Statsforvalteren eller av påslippstillatelsen fra Lillesand kommune. Det er tiltakshaver som skal dekke kostnadene ved å hindre eller begrense skade på naturmangfoldet som tiltaket volder. Jens Eide må derfor følge opp utslippene med målinger av sentrale parametere. Prøvetakningen skal være representativ for det faktiske utslippet. Hvis det viser seg at belastningen fra driften blir for stor, må bedriften ta kostnadene med forbedringstiltak i form av ekstra rensetrinn.

Oppsummering

Statsforvalteren har vurdert utslippsgrensene etter kravene og miljømålene i vannforskriften. I henhold til vannforskriften skal tilstanden i vannforekomstene vernes mot forringelse, og skal bedres med mål om å oppnå god økologisk og kjemisk tilstand. Vi vurderer at utslippsgrensene satt i tillatelsen vil være fordelaktig for resipienten ettersom det reduserer det nåværende utslippet. NIVA rapporterte i resipientundersøkelsen fra 2021 at resipienten er sårbar og at ytterligere organisk belastning kan føre til rask forringelse av de biologiske samfunnene. Statsforvalteren anser det derfor nødvendig at Jens Eide gjennomfører utslippsreducerende tiltak for å nå utslippsgrensene satt i tillatelsen. Statsforvalteren vurderer at grenseverdiene i tillatelsen vil redusere utslippet av organisk stoff og sannsynligheten for at utslippet vil få negative konsekvenser vil derfor reduseres. Vurderingen er gjort ihht naturmangfoldloven §9 og §10 som omhandler henholdsvis føre-var prinsippet og samlet belastning på et økosystem.

Endring av frist for å nå endelige utslippsgrenseverdier

Saksbehandlingen hos Statsforvalteren har dessverre blitt forsinket grunnet at tidligere saksbehandler har sluttet. Vi har derfor valgt å videreføre de midlertidige grensene ut året. Vi vurderer at ytterligere seks måneder vil være tilstrekkelig for Jens Eide til å gjennomføre tiltak for å oppnå de endelige grenseverdiene. 6 måneder anses som tilstrekkelig ettersom Jens Eide allerede i 2023 ble forespeilet strengere endelige grenseverdier for utslipp til vann. Nye endelige grenseverdier vil være gjeldende fra og med 01.01.2026.

4 Faktagrunnlag

4.1 Kort beskrivelse av virksomheten og utslippene

Jens Eide hadde en utslippstillatelse etter overføring fra Gilde Agro fellesslakteri (2006, ref. Utslippstillatelse 2006/622/MRB). Tillatelsen ble revidert av Statsforvalteren i 2023 inneholder midlertidige grenseverdier for utslipp til vann som gjelder til 31.05.2025. Jens Eide har som regel en slaktedag i uken i lavsesong fra januar til juli og 2-3 slaktedager i uken gjennom høsten. Videre skjer mesteparten av pølse- og påleggsproduksjon fra mars til august. Kjøttbransjen er en syklisk bransje, hvor råvaretilførsel og kundeetterspørsel varierer fra sesong til sesong. Jens Eide har i dag to siler som fjerner små og store partikler fra utslipp, fordrøyningskummer (en til kloakk og en til sluk-vann) og fettutskiller. Virksomhetens rensesystem kontrolleres daglig ved visuell kontroll.

4.2 Kommunalt renseanlegg

Fossbekk renseanlegg er dimensjonert til å ta imot og rense kommunalt avløpsvann med en kapasitet på 29 000 pe (Målt som BOF_5). Utslippet fra renseanlegget er på 42 meters dyp i Lillesandsfjorden (Vannforekomst 0121010500-1-C). Fjorden har største dyp på 83 meter like nord for Skogerøya, en terskel mot fjordområdet utenfor på ca. 20 meters dyp og er klassifisert som en beskyttet fjord med liten vannutskiftning. Lillesandsfjorden har forbindelse med Skallefjorden (vannforekomst 0121010500-2-C) mot sør-vest, via en terskel på ca. 20 meters dyp. Største dyp i Skallefjorden er på 73 meter. Fjorden er klassifisert som en oksygenfattig fjord grunnet svært begrenset utskiftning av vannet. Utslippet fra avløpsrenseanlegget kan i tillegg til Lillesandsfjorden også påvirke Skallefjorden. Begge fjordene er i utgangspunktet sårbare for organisk belastning grunnet begrenset vannutskiftning.

Utslippspunktet for det kommunale avløpsrenseanlegget ligger i Lillesandsfjorden, som er et regionalt viktig gytefelt for torsk, jf. Fiskeridirektoratets kartløsning. I tillegg er det i Naturbasekart registrert flere regionalt viktige ålegressforekomster, men disse ligger ikke i umiddelbar nærhet til renseanleggets utslippspunkt. Det er gjort observasjoner av flere fuglearter oppført på norsk rødliste i Lillesandsfjorden jf. artsdatabankens karttjeneste. Bl.a. storskarv, svartand og hettemåke.

Det kommunale renseanlegget på Fossbekk fikk revidert sin utslippstillatelse i 2024 og har etablert sekundærrensetrinn for å imøtekomme kravet om stabil rensing av organisk materiale. Anlegget har ikke nitrogenrensetrinn. Ifølge norskeutslipp.no, har utslippet fra renseanlegget minnet etter etablering av det nye sekundærrensetrinn.

Lillesand kommune er i prosess med å planlegge overføring av avløpsvannet fra renseanleggene i Høvåg og Kjøbmansvig til Fossbekk renseanlegg. Ved påkobling vil dette bidra til å øke den organiske belastningen på renseanlegget.

4.3 Resipientbeskrivelse og miljøtilstand

Vann-nett

I Vann-nett er Lillesandsfjorden (vannforekomst 0121010500-1-C) klassifisert til å ha «god» økologisk tilstand» og «dårlig» kjemisk tilstand. Forekomst av antracen, kvikksølv og benxzo(b)fluoranten er utslagsgivende for den kjemiske tilstanden. Skallefjorden (vannforekomst 0121010500-2-C), som ligger sør-vest for Lillesandsfjorden, er klassifisert som en oksygenfattig fjord. Den økologiske tilstanden er klassifisert som «god» og den kjemiske tilstanden er udefinert.

Resipientundersøkelse

Det er nylig utført to resipientundersøkelser for Lillesandsfjorden og Skallefjorden. På bestilling fra Lillesand kommune, har NIVA utført en undersøkelse i perioden 2020 til 2021, og COWI en undersøkelse i 2024. Undersøkelsene ble gjort i forbindelse med utslipp av kommunalt avløpsvann.

NIVA

Rapporten fra NIVA viser en reduksjon i tilstand fra «svært god» til «god» i 2021 basert på kvalitetsparameteren klorofyll a sammenlignet med undersøkelser utført i 2012. Tilsvarende ble det for samme tidsperiode observert en reduksjon fra tilstanden «svært god» til «moderat» ved vurdering av støtteparameterne der oksygen var den utslagsgivende parameteren. Referansestasjonen viste også en reduksjon i tilstand med tanke på oksygen fra «svært god» i 2012 til «god» i 2021. En reduksjon i tilstanden av oksygen indikerer organisk belastning, typisk på grunn av eutrofiering.

Lillesandsfjorden har liten vannutskiftning og dette fører til at lokalitetene er ekstra sårbare for organisk belastning. Skallefjorden er klassifisert som en oksygenfattig fjord. Det finnes ikke tilstandsgrenseverdier for denne typen vannforekomst i veilederen for klassifisering av miljøtilstand i vann, men basert på grenseverdier for beskyttet fjord, endret tilstanden i Skallefjorden seg fra «svært dårlig» i 2012 til «dårlig» i 2021.

Resipientundersøkelsen utført av COWI i 2024 viste «svært god» tilstand i Lillesandsfjorden for prøver tatt av oksygen, i motsetning til resultatene fra NIVA i 2021. Stasjonen i Skallefjorden ga derimot resultater tilsvarende tilstandsklasse «dårlig», som samstemmer med resultatet til NIVA.

De fleste andre støtteparameterne viste «svært god» tilstand i 2021, med unntak av totalt nitrogen som viste «god» tilstand vinteren 2020/2021 og fosfor som har gått fra «svært god» til «god» tilstand fra sommeren 2012 til sommeren 2021. I 2024 viste også de fleste parameterne «svært god» tilstand. Fosfat hadde derimot gått fra «Svært god» til «god» tilstand fra sommeren 2021 til sommeren 2024. For totalt nitrogen hadde tilstanden bedret seg fra «god» til «svært god» tilstand i samme periode. Nitrat og nitritt hadde derimot gått fra «svært god» til «god» tilstand for både sommer og vinter fra 2021 til 2024.

Ved undersøkelser av makroalgesamfunn i fjorden i 2021, oppnådde alle stasjonene «svært god» tilstand basert på nedre voksegrense for makroalger. Det ble derimot observert betydelig trådalgevekst i deler av dykketransektene samt høy dekningsgrad av sediment på bunnen ved alle stasjonene, noe som indikerer eutrofipåvirkning. Makroalgeundersøkelsene viste en noe forverret tilstand i 2024 sammenlignet med resultatene fra NIVA i 2021, og ble vurdert til å ligge innenfor moderat tilstand. Også i 2024 ble det observert mye «lurv» (tråformede alger) og algerester og finstoff som dekket bløtbunnen ved stasjonen ved Skogerøya, tvers over Lillesandsfjorden fra utslippspunktet til Fossbekk renseanlegg. Andelen av opportunistiske alger var noe høyt på alle stasjoner og det ble også observert et redusert antall arter på alle stasjonene.

For bløtbunnsfauna ble tilstanden klassifisert som «god» i Lillesandsfjorden i 2021, men det var indikasjoner på forstyrrelser i form av tilstedeværelse av tolerante og opportunistiske arter, samt forhøyet innhold av organisk materiale i sedimentet. Resultatene for undersøkelse av bløtbunnsfauna i 2024 viste en nedgang i klassetilstand for to av indeksene for bløtbunnsfauna fra 2021, fra «god» til «moderat» tilstand i 2024. Samlet er derimot tilstanden fremdeles «god» for bløtbunnsfauna i Lillesandsfjorden. Total mengde organisk karbon viste lik tilstandsklasse i 2024 som i 2021; «dårlig» i både Lillesandsfjorden og Skallefjorden. Forholdet mellom nitrogen og karbon var derimot redusert fra henholdsvis 10,6 og 8,1 til 4 for både Lillesandsfjorden og Skallefjorden. Andelen nitrogen i sedimentet har dermed økt i begge fjordene siden 2021.

NIVA anser resultatene som tentativ og påpeker viktigheten av videre oppfølging. De konkluderer med at resipienten er sårbar grunnet lavt oksygeninnhold og indikasjoner på eutrofipåvirkning i makroalge- og bløtbunnsamfunnene, og at ytterligere organisk belastning kan føre til rask forringelse av de biologiske samfunnene i fjorden. COWI konkluderer med at det har vært noen endringer siden 2021, men ingen betydelige forverringer i økologisk tilstand.

5 Saksgang

Statsforvalteren behandler søknader i samsvar med forurensningsforskriften kapittel 36 om behandling av tillatelser etter forurensningsloven.

5.1 Korrespondanse

Listen under viser kun korrespondanse for behandlingen av nye utslippsgrenseverdier. For tidligere korrespondanse i forbindelse med ny utslippstillatelse, se oversendelsesbrev sendt med utslippstillatelsen 14.03.2023.

- Vedtatt utslippstillatelse med frist om redegjørelse om renseanlegg og søknad om nye utslippsgrenser (14.03.2023)
- Innsending av utredning av renseløsning og søknad om nye utslippsgrenser (31.05.2024)
- Forespørsel til Lillesand kommune om uttalelse til omsøkte utslippsgrenser (15.11.2024)
- Orientering om saksbehandlingstid og varsel om gebyr (18.11.2024)
- Etterlysning av informasjon om ledningsnett (19.11.2024)
- Supplerende opplysninger fra Jens Eide (28.11.2024)
- Søknaden sendes på begrenset høring til Lillesand kommune (15.11.2024)
- Uttalelse fra Lillesand kommune om omsøkte utslippsgrenser (13.12.2024)
- Utkast til tillatelse sendt ut (09.05.2025)
- Forespørsel om uttalelse fra Agder fylkeskommune, naturvernforbundet mfl. (09.05.2025)
- Jens Eides kommentarer til utkast til tillatelse (23.05.2025)
- Uttalelse fra Naturvernforbundet (01.06.2025)
- Kommentar fra Jens Eide på uttalelse fra Naturvernforbundet (03.06.2025)
- Gjeldende tillatelse med nye utslippsgrenser (13.06.2025)

5.2 Forhåndsvarsler og uttalelser

Saken ble forhåndsvarslet i samsvar med forurensningsforskriften § 36-5. Utredningen av renseløsninger og forslag til nye grenseverdier ble sendt på begrenset høring til Lillesand kommune 15.11.2024. Statsforvalteren vurderte da saken som opplyst og at berørte parter har fått anledning til å uttale seg om saken da revidering av tillatelsen ble behandlet i 2023. Vi mente derfor at forhåndsvarsel ut over dette kunne unntas, jf. forurensningsforskriften §36-9 punkt c. Etter ny vurdering sendte Statsforvalteren 09.05.2025 også forespørsel om uttalelse til Agder Fylkeskommune, Norges naturvernforbund og Forum for natur og friluftsliv i Agder.

Frist for å gi uttalelse var henholdsvis 13.12.2024 og 25.05.2025. Nedenfor følger en kort oppsummering av uttalelsene og bedriftens kommentarer til disse.

Statsforvalteren har vurdert uttalelsene og kommentarene ved behandlingen av søknaden.

5.2.1 Uttalelser og Jens Eide sine kommentarer

Lillesand kommune:

Lillesand kommune opplyser om at de tidlig i prosessen har kommunisert at det vil bli stilt påslippskrav etter Norsk Vann rapport 228/2017, «Påslipp av avløpsvann fra virksomheter». De viser videre til at Jens Eide har formidlet at de synes det er uheldig å måtte forholde seg til to ulike grenseverdier i utslippstillatelsen og påslippstillatelsen. Lillesand kommune ønsker derfor at det settes krav i utslippstillatelsen tilsvarende grenseverdiene satt i deres påslippstillatelse til Jens Eide, gitt 27.06.2024. Utslippsgrenseverdier ønsket av Lillesand kommune er vist i **Tabell 5.1**

Lillesand kommune er bekymret over at de periodevis ikke vil kunne overholde egen utslippstillatelse, som kan resultere i en tilknytningsstopp for hele kommunen og betydelig økte kostnader ved å måtte oppgradere sitt renseanlegg etter revidert avløpsdirektiv som ble vedtatt i EU 7. november 2024.

Tabell 5.1. Utslippsgrenseverdier ønsket av Lillesand kommune.

Parameter	Maksimal grenseverdi for påslipp [mg/l]	Høyeste verdi/intervall for påslipp
Kjemisk oksygenforbruk (KOF _{Cr})	600	
Biologisk oksygenforbruk (BOF ₅)	300	
Fosfor (P _{tot})	10	
Suspendert stoff (SS)	400	
Fett	50	
pH		6,5-8
Temperatur		30 °C
Avløpsmengde per time		15 m ³
Avløpsmengde per døgn		240 m ³

Naturvernforbundet:

I e-post datert 01.06.2025, uttrykker Naturvernforbundet bekymring for vannkvaliteten i Lillesandsfjorden og viser til at det ved revideringen av tillatelsen i 2023 var dokumentert redusert vannkvalitet i Skallefjorden. Naturvernforbundet viser videre til at Skallefjorden i en årrekke har blitt påvirket negativt av sulfid i avrenning fra Agder Næringspark, noe som er nylig dokumentert gjennom analyser av krabber og at det er grunn til å anta stoffene fra denne forurensningen også vil være til stede i hummer. Skallefjorden inngår i hummerreservatet som strekker seg videre ut av fjorden.

Skallefjorden er også et viktig habitat for sårbar sjøfugl, og Naturvernforbundet informerer at de har observert økt mengde lurv og redusert ålegrassforekomster i hele fjorden. Naturvernforbundet er ekstra bekymret for at vannkvaliteten kan påvirke fjorden ytterligere i negativ retning mtp. overføring av kommunalt renseanlegg fra Høvåg til Fossbekk og ut i Lillesandsfjorden.

Naturvernforbundet ber Statsforvalteren å sette strenge krav til både bedriften og kommunalt renseanlegg og er opptatt av at Statsforvalteren benytter anledningen til å sette så lave grenseverdier i utslippstillatelsen at vannkvaliteten i fjorden kan bli bedre og ikke enda dårligere enn i dag.

Jens Eide:

Høringsuttalelsene ble sendt til Jens Eide for kommentarer. I e-post datert 03.06.2025, viser COWI på vegne av Jens Eide til uttalelsene fra Naturvernforbundet og svarer at det nå bygges et nytt renseanlegg for avløpsvannet fra bedriften, som etter planen skal settes i drift i sommer, og som det forventes vil redusere utslippet med en størrelsesorden på over 50%, noe som videre vil bidra positivt til miljøtilstanden i Lillesandsfjorden.

5.3 Kommentarer til utkast til tillatelse

Jens Eide:

I e-post datert 23.05.2025, ga COWI AS på vegne av Jens Eide kommentarer til utkastet til utslippstillatelse. Det informeres om at Jens Eide allerede har etablert utjevningstank med et volum på 30 m³. Videre kommenteres det at utslippsgrensene i utkastet er vesentlig strengere enn de som ble foreslått i redegjørelsen for renseløsninger datert 31.05.2024 og at Jens Eide er i gang med å bygge et renseanlegg som vil få betydelige problemer med å overholde de foreslåtte utslippskravene, særlig i perioder med høy slakteaktivitet. COWI viser videre til at Jens Eide har for liten slaktekapasitet til å være omfattet av IED og at grenseverdiene i utkastet innebærer at Jens Eide som middel over året må tilfredsstille kravene til BAT-AEL (medregnet kommunalt renseanlegg).

COWI kommenterer også beregning av maks utslippsgrense per døgn målt i kg og viser til at beregningsmetoden for total fosfor er basert på en lavere konsentrasjon enn den gjennomsnittlige grenseverdien midlet over året. COWI og Jens Eide mener denne grensen er urimelig strengt da en utslippsgrense på 18 mg/l vil gjøre at utslippet fra Jens Eide vil ligge godt innenfor BAT-AEL.

Til slutt viser COWI til punkt 3.5.4 og 3.5.5 i tillatelsen om krav til håndtering av blod, vominnhold, gjødselvann, press-saft og saltlake om at det ikke tillates utslipp av dette til avløpsnett og informerer om at Jens Eide ikke har funnet en løsning på dette.

COWI ber på vegne av Jens Eide om en utvidet frist for å finne en god og permanent løsning, i første omgang frem til 1. juli 2026.

5.4 Statsforvalterens svar på høringsuttalelser og kommentarer

Statsforvalteren har vurdert høringsuttalelsen fra Lillesand kommune og kommentarene fra Jens Eide ved behandling av søknaden. Vurderingene fremkommer av punkt 3.3.1.

Statsforvalterens vurdering av Jens Eides kommentarer til utkast til tillatelse

Statsforvalteren informerte Jens Eide i forbindelse med revidering av utslippstillatelsen i 2023, at de midlertidige grenseverdiene ble ansett som lempelige grenser som skulle gjelde før nytt renseanlegg

var etablert og at de endelige grenseverdiene ville bli strengere. De endelige grenseverdiene i utkastet ble den gangen fjernet i påvente av nye analyseresultater fra Jens Eide. Jens Eide har likevel valgt å søke om betydelig høyere utslippsgrenseverdier enn forespeilet fra oss, og for noen parametere søkes det også om økt utslipp sammenlignet med de midlertidige utslippsgrenseverdiene. Etter en helhetlig vurdering har Statsforvalteren valgt å lempe noe på grensene for noen parametere fra det som ble forespeilet som endelige grenser i utkastet datert 18.01.2023.

Jens Eide viser til at de ved å innregne kommunens rensegrad i beregningene vil måtte tilfredsstille kravene til BAT-AEL som middel over året. Vi vil understreke at IED er å anse som et minimumsdirektiv. Forurensningsmyndigheten kan med bakgrunn i annet regelverk eller miljøstandarder sette strengere grenser enn grensene i BAT-AEL for den aktuelle industrisektoren, og selv om man ikke er omfattet av IED, betyr ikke det automatisk at virksomheten ikke vil kunne få tilsvarende utslippsgrenseverdier. Fastsettelse av utslippsgrenseverdier gjøres etter en helhetsvurdering av virksomhetens utslipp, hva som er mulig å oppnå ved bruk av beste tilgjengelige teknikker og resipientens tilstand.

Statsforvalteren vil igjen vise til at bedrifter som ikke er omfattet av IED skal velge tekniske og operasjonelle løsninger som etter en samlet vurdering gir de beste resultatene, jf. forurensningsloven § 2 punkt nr. 3 *For å unngå og begrense forurensning og avfallsproblemer skal det tas utgangspunkt i den teknologi som ut fra en samlet vurdering av nåværende og fremtidig bruk av miljøet og av økonomiske forhold, gir de beste resultater.* Konsentrasjonene i BAT-AEL for slakterier viser hva som er mulig å oppnå ved bruk av beste tilgjengelige teknikk, hvor det blant annet skal være mulig å rense avløpsvannet til å ha en konsentrasjon på 25-100 mg KOF_C/l ut fra anlegget. Grenseverdiene satt i tillatelsen er derfor vurdert opp mot grenseverdiene gitt i BAT-AEL for slakterier, men vi har ved fastsettelse av grenser tatt utgangspunkt i de øverste grensene for BAT regnet ut fra kommunalt renseanlegg. Jens Eide har ikke fått krav om maksimal konsentrasjonsutslippsgrense midlet over døgnet og heller ikke krav om nitrogenrensing. Statsforvalteren har, som vist i vurderingene i punkt 3.2 og 3.1 også tatt hensyn til resipient og kommunens ønske i vurdering og fastsetting av utslippsgrenseverdier.

Statsforvalteren har vurdert hver enkelt utslippsparameter separat. Kommunens ønske om en maksimal utslippsgrenseverdi på 10 mg fosfor/l ble vurdert som unødig streng da Jens Eide sin omsøkte grense på 18 mg/l ligger godt innenfor kravene til BAT-AEL. Vi har derimot valgt å ta hensyn til kommunens ønske i beregning av maksimalt utslipp målt i kg ettersom utslippet fra Jens Eide samtlige dager i perioden 2023-2025 ligger under grensen for maksimal avløpsmengde. Som nevnt i vurderingene i punkt 3.3.1 ligger utslippet til Jens Eide derfor de fleste dager i perioden 2023-2025 under grensen på 2,4 kg/døgn selv før renseløsning er etablert. Jens Eide søkte selv om en grense på 3 kg/døgn. Dette er derimot en høyere grense enn den midlertidige grensen satt i 2023, og anses som unødig romslig da analyseresultatene for årene 2023-2025 viser at man med en rensegrad på 45% (estimert rensegrad for fosfor oppgitt i «utredning av renseløsninger» datert 31.05.2024) vil få et gjennomsnitt og en median langt under grenseverdien og kun enkelte dager over grensen på 2,4 kg. Statsforvalteren vurderer videre at utjevningstank vil bidra ytterligere til at døgn grensen skal være oppnåelig for Jens Eide. Statsforvalteren velger derfor å imøtekomme kommunens ønske og anser grensen på 2,4 kg/døgn fosfor som rimelig og oppnåelig da det fremdeles er rom for dager med utslipp av avløpsvann med høyere konsentrasjon.

Statsforvalteren viser til at vilkårene satt i punkt 3.5.4 og 3.5.5 ikke er et nytt krav i den reviderte tillatelsen. Vilåret om at avrenning fra gjødselkjeller og gjødseltank samt gjødsepressaft ikke skal føres til kommunalt nett, var også et vilkår satt i den forrige tillatelsen til Jens Eide fra 2006. Disse

vilkårene ble videreført ved revidering av tillatelsen i 2023 og påklagd av Jens Eide til Miljødirektoratet. I klageavgjørelsen datert 13.10.2023 konkluderer Miljødirektoratet med at de ikke finner grunnlag for å endre dette vilkåret i tillatelsen, men at vilkåret kan vurderes av Statsforvalteren på nytt dersom bedriften fremskaffer konkrete opplysninger om utslippet, og fordeler og ulemper ved å føre dette til renseanlegget. En eventuell ny vurdering av vilkåret må skje på bakgrunn av søknad om endring av tillatelsen. Statsforvalteren har ikke mottatt ny informasjon eller søknad om endring av disse vilkårene, og punkt 3.5.4 og 3.5.5 er derfor ikke vurdert i denne omgangen.

Statsforvalterens vurdering av naturvernforbundets høringsuttalelse

Statsforvalteren har vurdert miljøtilstand i resipienten ved fastsettelse av endelige grenseverdier for utslipp til vann. Endringen i tillatelsen innebærer strengere regulering, og Statsforvalteren anser at vedtaket vil ha positiv virkning på tilstanden i Lillesandsfjorden.

6 Klagerett

Jens Eide og andre med rettslig klageinteresse kan klage på vedtaket, inkludert gebyrsatsen. En eventuell klage bør inneholde en begrunnelse og hvilke endringer som ønskes. I tillegg skal andre opplysninger som kan ha betydning for saken, komme fram.

Klagefristen er tre uker fra dette brevet ble mottatt. En eventuell klage skal sendes til Statsforvalteren.

Statsforvalteren sender kopi av dette brevet med vedlegg til Lillesand kommune.

Med hilsen

Gunnar Ogwyn Lindaas (e.f.)
miljøverndirektør
Seksjon forurensning

Veronica Skjævestad
seksjonsleder

Dokumentet er elektronisk godkjent

Vedlegg:

- 1 Utslippstillatelse med vilkår - industri - Lillesand - Jens Eide AS - slakteri

Kopi til:

LILLESAND KOMMUNE	Postboks 115	4795	BIRKELAND
AGDER FYLKESKOMMUNE	Postboks 788 Stoa	4809	ARENDAL
NATURVERNFORBUNDET I AGDER	Postboks 718	4666	KRISTIANSAND S

JENS EIDE AS

Gaupemyrheia 16
4790 LILLESAND

Saksbehandler, innvalgstelefon

Hilde Nordby Falkenhaus, 37 01 75 85

Tillatelse til Jens Eide AS etter forurensningsloven

Tillatelsen er gitt i medhold av lov 13.03.1981 nr. 6 om vern mot forurensninger og om avfall (forurensningsloven), § 11, jf. § 16, og endret i medhold av forurensningsloven § 18 tredje ledd. Tillatelsen med senere endringer er gitt på grunnlag av opplysninger fremkommet i søknad og under saksbehandlingen. Vilkårene fremgår på side 5 til og med side 17. Dette tillatelsesdokumentet er ajourført per 6.3.2023 og erstatter tidligere tillatelsesdokumenter. Tillatelsen gjelder fra dags dato.

Hvis Jens Eide ønsker å foreta endringer i driftsforhold som kan ha betydning for forurensningen fra virksomheten og som ikke er i samsvar med det som ble lagt til grunn da tillatelsen ble gitt eller sist endret, må bedriften i god tid på forhånd søke om endring av tillatelsen. Bedriften bør først kontakte Statsforvalteren for å avklare behovet for slik endring.

Dersom hele eller vesentlige deler av tillatelsen ikke er tatt i bruk innen fire år etter at tillatelsen er trådt i kraft, skal bedriften sende en redegjørelse for virksomhetens omfang slik at Statsforvalteren kan vurdere eventuelle endringer i tillatelsen.

Nøkkeldata

Bedrift	Jens Eide AS
Postadresse (bedrift)	Gaupemyrheia 16, 4790 Lillesand
Org. nummer (eier)	886 383 932
Org. nummer (bedrift)	886 396 732
Næringskode og bransje	10.110 Bearbeiding og konservering av kjøtt
Kategori for virksomheten ¹ /type virksomhet	Ikke omfattet av IED, slakteri og bearbeiding av kjøtt
Beliggenhet (virksomhet)	gnr./bnr. 43/74
Kommune og fylke (virksomhet)	Lillesand kommune, Agder
Lokalisering av virksomheten	UTM-sone: 32, øst: 464659, nord: 6458829

Statsforvalterens referanser

Tillatelsesnummer:	Anleggsnummer:
--------------------	----------------

¹ jf. forskrift 01.06.2004 nr. 931 om begrensnig av forurensning (forurensningsforskriften) kapittel 36 om behandling av tillatelser etter forurensningsloven

2023.0045.T	4215.0049.01	
Tillatelse første gang gitt: 23.05.2006	Tillatelse sist revidert i medhold av forurensningsloven § 18 tredje ledd: 14.03.2023	Tillatelse sist endret: 13.06.2025
Gunnar Ogwyn Lindaas miljøverndirektør		Hilde Nordby Falkenhaus rådgiver

Endringslogg

Endringsnummer	Endringer av	Punkt og beskrivelse av endring
0	06.03.2023	Total revidering av gammel tillatelse (>10 år). Midlertidige grenseverdier
1	14.03.2023	Pkt. 3.1.1 Tabell 1: maksimal utslippsmengde for fosfor er rettet.
2	13.06.2025	Pkt. 3.1.1 Tabell 3.1 og 3.2: Nye endelige utslippsgrenser for utslipp til vann

Innhold

1 Tillatelsens ramme	6
2 Generelle vilkår	6
2.1 Utslippsbegrensninger	6
2.2 Plikt til å overholde grenseverdier	6
2.3 Plikt til å redusere forurensning så langt som mulig	6
2.4 Utskifting av utstyr og endring av utslippspunkt	6
2.5 Plikt til forebyggende vedlikehold	7
2.6 Tiltakspunkt ved økt forurensningsfare	7
2.7 Internkontroll	7
3 Utslippskontroll.....	8
3.1 Utslippsbegrensninger	8
3.1.1 Utslipp fra punktkilder	8
3.1.2 Diffuse utslipp	9
3.2 Utslippspunkt for prosessavløp	9
3.3 Kjølevann	9
3.4 Sanitæravløpsvann	9
3.5 Utslippsreduserende tiltak	9
3.5.1 Renseanlegg for prosessavløpsvann.....	9
3.5.2 Bufferkapasitet	10
3.5.3 Fettavskiller	10
3.5.4 Håndtering av blod og vominnhold.....	10
3.5.5 Gjødselvann, pressaft og saltlake	10
3.5.6 Oljeholdig avløpsvann.....	10
3.6. Vannforbruk	10
3.7. Avløpsnett	11
4 Utslipp til luft.....	11
4.1 Forbrenning med rene brensler	11
4.2 Diffuse utslipp	11
4.3 Lukt.....	11
5 Grunnforurensning og forurensede sedimenter	11
6 Kjemikalier	12
7 Støy.....	12
8 Energi	13
8.1 Energiledelse	13
8.2 Utnyttelse av overskuddsenergi	13

8.3 Spesifikt energiforbruk	13
9 Avfall.....	13
9.1 Generelle krav	13
9.2 Håndtering av slakteavfall	14
9.2 Håndtering av farlig avfall.....	14
10 Forebyggende og beredskapsmessige tiltak mot akutt forurensning.....	14
10.1 Miljørisikoanalyse	14
10.2 Forebyggende tiltak.....	14
10.3 Etablering av beredskap	14
10. 4 Varsling av akutt forurensning.....	15
11 Utslippskontroll og rapportering til forurensningsmyndigheten.....	15
11.1 Kartlegging av utslipp.....	15
11.2 Utslippskontroll	15
11.3 Kvalitetssikring av målingene.....	15
11.4 Program for utslippskontroll.....	16
11.5 Rapportering til forurensningsmyndigheten	16
12 Miljøovervåking	16
12.1 Overvåking av resipienter	16
13 Undersøkelser og utredninger	17
13.1 Utredning av renseløsninger	17
13.2 Kartlegging av ledningsnett.....	17
14 Eierskifte, omdanning mv.....	17
15 Nedleggelse.....	17
16 Tilsyn	18
Vedlegg 1 Liste over prioriterte miljøgifter, jf. pkt. 2.1	19

1 Tillatelsens ramme

Tillatelsen gjelder forurensning fra slakting på inntil 45 tonn skrotter per dag og produksjon av kjøttvare og pølse på inntil 45 tonn per dag. Dette gjelder per enkelt dag og ikke årsmiddel.

Tillatelsen gjelder for

- slakt av 2 500 tonn skrotter (slaktemengde av storfe, småfe og gris) per år,
- produksjon av 2 500 tonn skåret kjøtt (nedskjæring i skjærehall, f.eks. biffer, kjøtt etc.) per år og
- foredling av 2 500 tonn kjøttvare (produsert vare, f.eks. pølser, bacon etc.) per år.

Ved vesentlige endringer (mer enn 10 % produksjonsøkning) skal bedriften søke om endring av tillatelsen, selv om utslippene ligger innenfor de fastsatte grensene.

2 Generelle vilkår

2.1 Utslippsbegrensninger

De utslippskomponenter fra virksomheten som er antatt å ha størst miljømessig betydning, er uttrykkelig regulert gjennom spesifikke vilkår i denne tillatelsens pkt. 3 til 13. Utslipp som ikke er uttrykkelig regulert på denne måten, er også omfattet av tillatelsen så langt opplysninger om slike utslipp er fremkommet i forbindelse med saksbehandlingen eller må anses å ha vært kjent på annen måte da vedtaket ble truffet. Dette gjelder likevel ikke utslipp av prioriterte miljøgifter oppført i vedlegg 1. Utslipp av slike komponenter er bare omfattet av tillatelsen dersom dette framgår gjennom uttrykkelig regulering i vilkårenes pkt. 3 til 13.

2.2 Plikt til å overholde grenseverdier

Alle grenseverdier skal overholdes innenfor de fastsatte midlingstider. Variasjoner i utslippene innenfor de fastsatte midlingstidene skal ikke avvike fra hva som er vanlig for den aktuelle type virksomhet i en slik grad at det kan føre til økt skade eller ulempe for miljøet.

2.3 Plikt til å redusere forurensning så langt som mulig

All forurensning fra virksomheten, herunder utslipp til luft og vann, samt støy og avfall, er isolert sett uønsket. Selv om utslippene holdes innenfor fastsatte utslippsgrenser, plikter bedriften å redusere utslippene så langt dette er mulig uten urimelige kostnader. Plikten omfatter også utslipp av komponenter det ikke gjennom vilkår i pkt. 3 til 13 uttrykkelig er satt grenser for.

For produksjonsprosesser der utslippene er proporsjonale med produksjonsmengde, skal eventuell reduksjon av produksjonsnivået som minimum medføre en tilsvarende reduksjon i utslippene.

2.4 Utskifting av utstyr og endring av utslippspunkt

Ved utskifting av utstyr må det nye utstyret tilfredsstille prinsippet om bruk av beste tilgjengelige teknikker med sikte på å motvirke forurensende utslipp og annen negativ innvirkning på miljøet (BAT-prinsippet), jf. pkt. 2.3.

Dersom det skal foretas utskifting av utstyr der det er mulig å oppnå utslippsreduksjoner av betydning, skal bedriften gi melding til forurensningsmyndigheten om dette i god tid før det tas beslutning om valg av utstyr.

Hvis bedriften ønsker å endre utslippspunkter som er fastlagt i tillatelsens vilkår, jf. pkt. 3.2, må den søke om tillatelse til dette. Der utslippspunkt ikke er fastlagt i tillatelsens vilkår, jf. pkt. 4.1, må bedriften avklare med forurensningsmyndigheten om en ønsket endring av utslippspunkt krever tillatelse og eventuelt også spredningsberegninger.

Tillatelsensnr: 2023.0045.T

Tillatelse gitt: 14.03.2023 | Sist endret: 13.06.2025

2.5 Plikt til forebyggende vedlikehold

For å holde de ordinære utslipp på et lavest mulig nivå og for å unngå utilsiktede utslipp, skal bedriften sørge for forebyggende vedlikehold av utstyr som kan ha utslippsmessig betydning. System og rutiner for vedlikehold av slikt utstyr skal kunne dokumenteres.

2.6 Tiltakspunkt ved økt forurensningsfare

Dersom det oppstår fare for økt forurensning, plikter bedriften så langt det er mulig uten urimelige kostnader å iverksette de tiltak som er nødvendige for å eliminere eller redusere den økte forurensningsfaren, herunder om nødvendig å redusere eller innstille driften.

Jens Eide AS skal så snart som mulig informere forurensningsmyndigheten om forhold som kan føre til vesentlig økt forurensning eller forurensningsfare. Akutt forurensning skal varsles iht. pkt. 10.4.

2.7 Internkontroll

Jens Eide AS plikter å etablere internkontroll for sin virksomhet i henhold til gjeldende forskrift om dette². Internkontrollen skal blant annet sikre og dokumentere at bedriften overholder krav i denne tillatelsen, forurensningsloven, produktkontrollloven og relevante forskrifter til disse lovene. Bedriften plikter å holde internkontrollen oppdatert.

Jens Eide AS plikter til enhver tid å ha oversikt over alle forhold som kan medføre forurensning og kunne redegjøre for risikoforhold. Plikt til å gjennomføre risikoanalyse med hensyn til *akutt* forurensning følger av pkt. 10.1.

---

² Forskrift 06.12.1996 nr. 1127 om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter (internkontrollforskriften).

3 Utslipp til vann

3.1 Utslippsbegrensninger

3.1.1 Utslipp fra punktkilder

Grenseverdier for utslipp av komponenter til vann er vist i Tabell 3.1. Ved vedvarende høye/økte verdier for utslipp av komponenter som skal måles og rapporteres, men ikke har en utslippsgrense (TOC, nitrogen, kobber, sink), kan Statsforvalteren bestemme nye utslippsgrenser. Grenseverdier for avløpsmengde er vist i Tabell 3.2. Utslippet skal i størst mulig grad jevnes ut over døgnet, eller deler av døgnet før utslipp til offentlig avløpsnett.

Tabell 3.1: Grenseverdier for utslipp av komponenter med krav om målinger, jf. punkt 11.2*

Komponent	Utslippsgrenser				
	Gj.snitt Døgnutslipp midlet over året [mg/l]	Maksimalt døgnutslipp [kg/døgn]	Gj.snitt Døgnutslipp midlet over året [mg/l]	Maksimal døgnutslipp [kg/døgn]	Høyeste verdi / intervall (måles kontinuerlig)
	Frem til og med 31.12.2025	Frem til og med 31.12.2025	Fra og med 01.01.2026	Fra og med 1.01.2026	
Kjemisk oksygenforbruk (KOF _{Cr})	1500	250	600	144	
Biologisk oksygenforbruk (BOF ₅)	900	255	300	72	
Fosfor (P _{tot})	19	2,5	18	2,4	
Suspendert stoff (SS)	500	70	300	72	
Fett	150	20	50	12	
TOC		Skal måles og rapporteres			
Nitrogen (N _{tot})		Skal måles og rapporteres			
Kobber (Cu)		Skal måles og rapporteres			
Sink (Zn)		Skal måles og rapporteres			
pH					6,5 – 8
Temperatur	<30 °C				

*Utslippsbegrensningene gjelder for ufortynnet avløpsvann.

Det skal tas døgnblandprøver når prøven skal analyseres for BOF₅, KOF_{Cr} eller SS. Det skal tas mengdeproporsjonale prøver.

Tabell 3.2 Maks grenseverdier for avløpsmengde*

	Timegrense [m³/time]	Døgn grense [m³/døgn]
Prosessavløpsvann	15	240

*Grenseverdiene er midlet over døgnet

3.1.2 Diffuse utslipp

Diffuse utslipp fra produksjonsprosesser og fra utearealer, for eksempel avrenning fra lagerområder og områder for lossing/lasting, som kan medføre skade eller ulempe for miljøet, skal begrenses mest mulig. Avrenning av overflatevann fra bedriftens utearealer skal håndteres slik at det ikke kan medføre skade eller ulempe for miljøet.

Det skal ikke skje spyling av utstyr eller kjøretøy på areal som drenerer til vassdrag eller overvannsledning. Det skal heller ikke skje lagring av utstyr, tanker og lignende som ikke er tilstrekkelig rengjort eller sikret mot lekkasjer, på areal som drenerer til overvannsnett. Slike operasjoner og slik lagring gjøres innendørs og avløp ledes til renseanlegg.

3.2 Utslippspunkt for prosessavløp

Jens Eide AS skal føre sitt prosessavløp inn på kommunalt avløpsanlegg, Fossbekk renseanlegg med utslipp i Lillesandsfjorden i henhold til de krav som kommunen stiller for påslippet³. Endring av utslippskrav eller utslippssted i tillatelsen til det kommunale avløpsanlegget, kan medføre at forurensningsmyndigheten stiller nye krav for prosessavløpet.

3.3 Kjølevann

Virksomheten skal ikke ha utslipp av kjølevann.

3.4 Sanitæravløpsvann

Bedriftens sanitæravløpsvann slippes ut på offentlig avløpsnett og videre til Fossbekk renseanlegg. Kommunen er myndighet for regulering av sanitæravløpsvannet fra bedriften.

3.5 Utslippsreducerende tiltak

3.5.1 Renseanlegg for prosessavløpsvann

Før utslipp til Fossbekk kommunalt avløpsanlegg skal prosessvannet renses gjennom en fettavskiller/slamavskiller.

Alt prosessavløpsvann skal føres til utjevningstank/luftesystem og annet rensesystem med utstyr for måling og prøvetaking før det blir ført til kommunalt avløpsanlegg.

Ved rengjøring av maskiner, gulv og lignende skal mest mulig av fast materiale fjernes ved feiing, skraping og lignende. Sluk skal utstyres med oppsamlingskurver eller rister slik at slakte- og kjøttavfall ikke tilføres avløpsnett. Partikkelholdig avløp skal renses i silanordning som automatisk fjerner avsilt masse, og har liten maskeåpning. Silen skal ha tilstrekkelig kapasitet.

Bedriften skal i størst mulig grad unngå å benytte stoffer som kan redusere renskapasiteten ved renseanlegg.

³Jf. forskrift 01.06.2004 nr. 931 om begrensnings av forurensning (forurensningsforskriften) kapittel 15A om påslipp.

Det skal finnes en driftsinstruks og utpekes en driftsansvarlig for renseanleggene og interne tiltak.

Drift av renselinretninger og overvåking av utslippene, skal være en integrert del av driften og inngå i internkontrollsystemet. Driften skal logges og dokumenteres slik at driftsansvarlig til enhver tid er oppdatert og slik at dokumentasjonen kan hentes fram i ettertid.

Bedriften skal fortløpende vurdere og gjennomføre tiltak for å optimalisere renseprosessen og redusere utslipp av organisk materiale, næringssalter og fett.

3.5.2 Bufferkapasitet

For å hindre ukontrollerte utslipp til vann skal virksomheten ha en tilfredsstillende buffer- og lagringskapasitet for avløpsvann. Buffertank skal være basert på en vurdering av vannets sammensetning og mengder, og påvirkning på renselinretning og kommunalt avløpsnett.

Virksomheten skal **innen 31.12.2023** ha et tilfredsstillende bufferlagringsarrangement.

3.5.3 Fettavskiller

Avløpsvann fra alle produksjonslokaler skal før utslipp som et minimum ledes gjennom fettavskiller. Fettavskilleren skal være dimensjonert for en oppholdstid på minimum 15 minutter. Rent og urent vann skal ikke blandes. Fettavskiller må ikke utsettes for støtbelastninger, høye temperaturer (> 30 °C) eller store temperatursvingninger i tilført avløpsvann, jf. pkt. 3.1.1.

3.5.4 Håndtering av blod og vominnhold

Blod skal samles opp og ikke tilføres avløpsnettet. Etter stikking skal slaktet renne av seg så lenge at blodspillet ved videre bearbeiding blir lite.

Vominnhold må ikke tilføres avløpssystemet. Eventuelt søl av mage- og tarminnhold i forbindelse med flåing og vomuttak skal samles opp før vasking/spyling av lokalene.

3.5.5 Gjødselevann, pressaft og saltlake

Det er ikke tillatt å slippe ut avrenning fra gjødselevann- og tank, eller pressaft til avløpsnettet.

Utslipp av mengde og ev. påvirkning av konsentrert saltlake skal utredes og vurderingene skal inngå i virksomhetens miljørisikovurdering.

3.5.6 Oljeholdig avløpsvann

Eventuelt oljeholdig avløpsvann fra verksteder eller lignende skal renses tilfredsstillende i oljeutskiller eller tilsvarende renselinhet.

3.6. Vannforbruk

Forbruk av vann skal reduseres mest mulig og alle slanger skal utstyres med selvlukkende kraner. For å redusere vannforbruk og mengde avløpsvann som slippes ut skal beste tilgjengelige teknikker for drift og rengjøring tas i bruk.

Spesifikt vannforbruk skal dokumenteres. Vannforbruk for bearbeiding av kjøtt skal rapporteres som vannmengde (m³) per tonn råmateriale, beregnet som et årlig gjennomsnitt.

3.7. Avløpsnett

Det skal til enhver tid eksistere et ledningskart som viser ledninger som er i bruk internt i bedriften.

Oversikten/kartet over ledningsnett skal være en del av internkontrollsystemet, jf. pkt. 2.5 og 2.7.

Avløpsnett skal, uten at det medfører uforholdsmessig store kostnader, dimensjoneres, bygges, drives og vedlikeholdes med utgangspunkt i den beste tilgjengelige teknologi og fagkunnskap, særlig med hensyn til:

- a) avløpsvannet mengde og egenskaper og
- b) forebygging av lekkasjer og tilstoppinger

Bedriften skal legge til grunn anerkjente metoder som beslutningsgrunnlag for rehabilitering av avløpsnett.

4 Utslipp til luft

4.1 Forbrenning med rene brensler

Dersom bedriften benytter fyringsanlegg med rene brensler, gjelder krav for utslipp til luft direkte etter forurensningsforskriften kapittel 27 om *Forurensninger fra forbrenningsanlegg med rene brensler*.

4.2 Diffuse utslipp

Diffuse utslipp fra produksjonsprosesser og fra utearealer, for eksempel lagerområder eller områder for lossing/lasting, som kan medføre skade eller ulempe for miljøet, skal begrenses mest mulig.

4.3 Lukt

Lukt fra produksjon ved bedriften og eventuelle lufteinnetninger e.l., skal være så lav at det ikke er til vesentlig sjanse for naboer og brukere av nærområdet.

Dersom luktulemper oppstår, kan Statsforvalteren kreve at det gjennomføres luktmålinger sammenstilt med beregninger av spredning og påvirkning ved nærmeste nabo. Relevante tiltak for å redusere luktbelastningen må eventuelt utredes og iverksettes.

Jens Eide AS skal ha et system for registrering og oppfølging av eventuelle klager på lukt.

Det skal foreligge en luktrisikovurdering i tråd med anbefalingene i vedlegg 3 i Miljødirektoratets veileder TA 3019/2013. Diffuse utslipp som oppstår jevnlig, må inngå i luktrisikovurderingen. Ved modifikasjoner og endrede produksjonsforhold skal luktrisikovurderingen oppdateres.

5 Grunnforurensning og forurensede sedimenter

Virksomheten skal ikke medføre utslipp til grunn eller grunnvann som kan medføre skader eller ulemper for miljøet.

Bedriften plikter å gjennomføre forebyggende tiltak som skal hindre utslipp til grunn og grunnvann.

Bedriften plikter videre å gjennomføre tiltak som er egnet til å begrense miljøvirkningene av et eventuelt utslipp til grunn og grunnvann. Utstyr og tiltak som skal forhindre utslipp til grunn og

Tillatelsesnr: 2023.0045.T

Tillatelse gitt: 14.03.2023 | Sist endret: 13.06.2025

grunnvann eller hindre at eventuelle utslipp medfører skade eller ulempe for miljøet, skal overvåkes og vedlikeholdes regelmessig. Plikten etter dette avsnittet gjelder tiltak som står i et rimelig forhold til de skader og ulemper som skal unngås.

Bedriften skal holde løpende oversikt over eventuell eksisterende forurenset grunn på virksomhetens område og forurensete sedimenter utenfor, herunder faren for spredning, samt vurdere behovet for undersøkelser og tiltak. Er det grunn til å anta at undersøkelser eller andre tiltak vil være nødvendig, skal forurensningsmyndigheten varsles om dette.

Terrenginngrep som kan medføre fare for at forurensning i grunnen sprer seg, må ha godkjent tiltaksplan etter forurensningsforskriftens kapittel 2⁴, eventuelt tillatelse etter forurensningsloven.

6 Kjemikalier

Med kjemikalier menes her kjemiske stoffer og stoffblandinger som brukes i virksomheten, både som råstoff i prosess og som hjelpekjemikalier, for eksempel begroingshindrende midler, vaskemidler, hydraulikkvæsker, brannbekjempningsmidler.

For kjemikalier som benyttes på en slik måte at det kan medføre fare for forurensning, skal bedriften dokumentere at den har foretatt en vurdering av kjemikalienes helse- og miljøegenskaper på bakgrunn av testing eller annen relevant dokumentasjon, jf. også pkt. 2.7 om internkontroll.

Bedriften plikter å etablere et dokumentert system for substitusjon av kjemikalier. Det skal foretas en løpende vurdering av faren for skadelige effekter på helse og miljø forårsaket av de kjemikalier som benyttes, og av om alternativer finnes. Skadelige effekter knyttet til produksjon, bruk og endelig disponering av produktet, skal vurderes. Der bedre alternativer finnes, plikter bedriften å benytte disse så langt dette kan skje uten urimelig kostnad eller ulempe.⁵

Stoffer alene, i stoffblandinger og/eller i produkter, skal ikke framstilles, bringes i omsetning, eller brukes uten at de er i overensstemmelse med kravene i REACH-regelverket⁶ og andre regelverk som gjelder for kjemikalier.

7 Støy

Bedriftens bidrag til utendørs støy ved omkringliggende boliger, sykehus, pleieinstitusjoner, fritidsboliger, utdanningsinstitusjoner og barnehager skal ikke overskride følgende grenser, målt eller beregnet som innfallende lydtryknivå ved mest støyutsatte fasade:

Tabell 7.1 Grenseverdier for støy

Mandag-fredag	Kveld mandag-fredag (kl. 19-23)	Lørdag	Søn-/helligdager	Natt (kl. 23-07)	Natt (kl. 23-07)
55 L_{den}	50 $L_{evening}$	50 L_{den}	45 L_{den}	45 L_{night}	60 L_{AFmax}

L_{den} er A-veiet gjennomsnittsnivå for døgn (dag-kveld-natt) med på 5 dB tillegg på kveld og 10 dB på natt.

$L_{evening}$ er A-veiet ekvivalentnivå for kveldsperioden kl. 19-23.

L_{night} er A-veiet ekvivalentnivå for 8-timersperioden fra kl. 23-07.

L_{AFmax} , som er gjennomsnittlig A-veiet maksimalnivå for de 5-10 mest støyende hendelsene i perioden med tidskonstant "Fast" på 125 ms.

⁴ Jf. forskrift 01.06.2004 nr. 931 om begrensning av forurensning (forurensningsforskriften) kapittel 2 om opprydning i forurenset grunn ved bygge- og gravearbeider.

⁵ Jf. lov 11.06.1976 nr. 79 om kontroll med produkter og forbrukertjenester (produktkontrollloven) § 3a om substitusjonsplikt.

⁶ Forskrift 30.05.2008 nr. 516 om registrering, vurdering, godkjenning og begrensning av kjemikalier (REACH-forskriften).

Alle støygrenser skal overholdes innenfor alle driftsdøgn. Støygrensene gjelder all støy fra bedriftens virksomhet, inkludert intern transport på bedriftsområdet samt lossing/lasting av råvarer og produkter. Støy fra midlertidig bygg- og anleggsvirksomhet og fra persontransport av ansatte til og fra bedriftsområdet er likevel ikke omfattet av grensene.

Støygrensene gjelder ikke for bebyggelse av forannevnte type som er etablert etter at støygrensene trådte i kraft.

8 Energi

8.1 Energiledelse

Bedriften skal ha et system for energiledelse i virksomheten for kontinuerlig, systematisk og målrettet vurdering av tiltak som kan iverksettes for å oppnå en mest mulig energieffektiv produksjon og drift. Systemet for energiledelse skal inngå i bedriftens internkontroll, jf. pkt. 2.7. og følge prinsippene og metodene angitt i norsk standard for energiledelse.

Systemet skal være etablert **innen 31.12.2023**.

8.2 Utnyttelse av overskuddsenergi

Bedriften skal i størst mulig grad utnytte overskuddsenergi fra eksisterende og nye anlegg internt. Bedriften skal også gjennom tiltak på eget bedriftsområde legge til rette for at overskuddsenergi skal kunne utnyttes eksternt med mindre det kan godtgjøres at dette ikke er teknisk eller økonomisk mulig.

8.3 Spesifikt energiforbruk

Spesifikt energiforbruk skal beregnes og rapporteres årlig, jf. pkt. 11.5.

9 Avfall

9.1 Generelle krav

Bedriften plikter så langt det er mulig uten urimelige kostnader eller ulemper å unngå at det dannes avfall som følge av virksomheten. Bedriften plikter å sørge for at all håndtering av avfall, herunder gjenvinning, skjer i overensstemmelse med regler fastsatt i eller i medhold av forurensningsloven.⁷

Innholdet av skadelige stoffer i avfallet skal begrenses mest mulig.

Avfall som oppstår i virksomheten, skal primært ombrukes i egen produksjon eller i andres produksjon. Hvis dette ikke er mulig eller medfører urimelig kostnad, skal det fortrinnsvis materialgjenvinnes. Dersom dette heller ikke er mulig uten urimelig kostnad, skal avfallet så langt mulig uten urimelig kostnad gjenvinnes på annen måte.

All håndtering av avfall skal foregå slik at det ikke medfører avrenning til grunn eller overflatevann. Sjenerende støving skal unngås.

For materiale som utnyttes som biprodukt, skal det foreligge skriftlig dokumentasjon som viser at kriteriene i forurensningsloven § 27 andre ledd er oppfylt.

---

⁷ Se bl.a. forskrift 01.06.2004 nr. 930 om gjenvinning av avfall (avfallsforskriften) og forskrift 01.06.2004 nr. 931 om begrensning av forurensning (forurensningsforskriften) kapittel 18.

9.2 Håndtering av slakteavfall

Animalsk avfall, fett og gjødsel skal lagres slik at det ikke medfører luktulempere eller avrenning.

Strø fra dyrebiler, vominnhold og gjødsel skal håndteres i henhold til gjødselvereforskriften.

Det skal til enhver tid finnes dokumentasjon på at Jens Eide AS har avtaler om spredeareal for gjødsel, eventuelt at det finnes dokumentasjon på at gjødsel er levert til lovlig mottak for slikt avfall.

Alt slakteavfall, blodvann, prosessvann eller annet avfall fra slakteprosessen skal samles opp i lukkede tanker eller tette containere og lagres på dertil egnet sted i påvente av videre transport.

9.2 Håndtering av farlig avfall

Farlig avfall skal håndteres i tråd med avfallsforskriften kapittel 11 om farlig avfall.

Farlig avfall som blir lagret i påvente av levering/henting skal lagres på en slik måte at det ikke fører til avrenning til grunn, overflatevann eller avløpsnett.

Farlig avfall kan ikke fortynnes med den virkning at det blir regnet som ordinært avfall. Lagret farlig avfall skal være merket og skal ikke blandes sammen med annet avfall. Lagring skal foregå i tett container eller under tak på fast dekke. Lagret skal være sikret mot uvedkommende.

Det farlige avfallet skal leveres minst 1 gang pr. år til godkjent mottak. Plikten inntreer ikke før den totale mengden farlig avfall overstiger 1 kg. Farlig avfall skal ikke lagres lenger enn 12 måneder.

10 Forebyggende og beredskapsmessige tiltak mot akutt forurensning

10.1 Miljørisikoanalyse

Jens Eide AS skal gjennomføre en miljørisikoanalyse av sin virksomhet. Jens Eide AS skal vurdere resultatene i forhold til akseptabel miljørisiko. Potensielle kilder til akutt forurensning av vann, grunn og luft skal kartlegges. Miljørisikoanalysen skal dokumenteres og skal omfatte alle forhold ved virksomheten som kan medføre akutt forurensning med fare for helse- og/eller miljøskader inne på bedriftens område eller utenfor. Ved modifikasjoner og endrede produksjonsforhold skal miljørisikoanalysen oppdateres.

Jens Eide AS skal ha oversikt over de miljøressurser som kan bli berørt av akutt forurensning og de helse- og miljømessige konsekvenser slik forurensning kan medføre.

10.2 Forebyggende tiltak

På basis av miljørisikoanalysen skal bedriften iverksette risikoreduserende tiltak. Både sannsynlighetsreduserende og konsekvensreduserende tiltak skal vurderes. Jens Eide AS skal ha en oppdatert oversikt over de forebyggende tiltakene.

10.3 Etablering av beredskap

Jens Eide AS skal, på bakgrunn av miljørisikoanalysen og de iverksatte risikoreduserende tiltakene, om nødvendig, etablere og vedlikeholde en beredskap mot akutt forurensning. Beredskapen skal være tilpasset den miljørisikoen som virksomheten til enhver tid representerer. Hvis aktuelt, skal beredskapen mot akutt forurensning øves minimum en gang per år.

Tillatelsesnr: 2023.0045.T

Tillatelse gitt: 14.03.2023 | Sist endret: 13.06.2025

10.4 Varsling av akutt forurensning

Akutt forurensning eller fare for akutt forurensning skal varsles i henhold til gjeldende forskrift⁸. Bedriften skal også så snart som mulig underrette Statsforvalteren i slike tilfeller.

11 Utslippskontroll og rapportering til forurensningsmyndigheten

11.1 Kartlegging av utslipp

Jens Eide AS plikter systematisk å kartlegge virksomhetens utslipp til luft og vann. Dette gjelder både diffuse utslipp og punktutslipp. Bedriften skal legge denne kartleggingen til grunn for utarbeidelsen av programmet for utslippskontroll, jf. pkt. 11.4.

11.2 Utslippskontroll

Jens Eide AS skal kontrollere og dokumentere utslippene til luft og vann ved å gjennomføre målinger. Målinger består av volumstrømsmåling, prøvetaking, analyse og beregning.

Målinger skal utføres slik at de blir representative for virksomhetens faktiske utslipp og skal omfatte:

- utslipp av komponenter som er regulert gjennom grenseverdier fastsatt i tabell 1 i tillatelsen
- utslipp av komponenter som er regulert gjennom grenseverdier fastsatt i forskrift
- utslipp av andre komponenter som kan ha miljømessig betydning og dermed er omfattet av rapporteringsplikten

Bedriften skal vurdere usikkerhetsbidragene ved de forskjellige trinnene i målingene (volumstrømsmåling - prøvetaking - analyse - beregning) og velge løsninger som reduserer den totale usikkerheten til et akseptabelt nivå. For alle målinger skal det være en prøvetakingsfrekvens som sikrer representative prøver.

For utslipp av komponenter som er regulert i tabell 1 i pkt.3.1, skal Jens Eide årlig foreta en faglig begrunnet vurdering av utslippsmengde og rapportere dette i henhold til pkt. 11.5.

11.3 Kvalitetssikring av målingene

Bedriften er ansvarlig for at måleutstyr, metoder og gjennomføring av målingene er forsvarlig kvalitetssikret blant annet ved å:

- utføre målingene etter Norsk standard. Dersom det ikke finnes, kan internasjonal standard benyttes. Bedriften kan benytte andre metoder enn norsk eller internasjonal standard dersom særlige hensyn tilsier det. Bedriften må i tilfelle dokumentere at særlige hensyn foreligger og at den valgte metoden gir representative tall for virksomhetens faktiske utslipp.
- bruke akkrediterte laboratorier / tjenester når volumstrømsmåling, prøvetaking og analyse utføres av eksterne. Tjenesteyter skal være akkreditert for den aktuelle tjenesten dersom slik tjenesteyter finnes.
- delta i sammenlignende laboratorieprøving (SLP) og/eller jevnlig verifisere analyser med et eksternt, akkreditert laboratorium for de parameterne som er regulert gjennom presise grenseverdier, når bedriften selv analyserer.
- jevnlig vurdere om plassering av prøvetakingspunkter, valg av prøvetakingsmetoder og -frekvenser gir representative prøver. jevnlig utføre kontroll og kalibrering av måleutstyr.

---

⁸ Forskrift om varsling av akutt forurensning eller fare for akutt forurensning av 09.07.1992, nr. 1269

11.4 Program for utslippskontroll

Bedriften skal ha et program for utslippskontroll som inngår i bedriftens dokumenterte internkontroll.

I programmet skal bedriften redegjøre for de kartlagte utlippene (pkt. 11.1 første avsnitt), gjennomføringen av utslippskontrollen (pkt.11.2) og kvalitetssikring av målingene (pkt. 11.3).

Programmet for utslippskontroll skal inneholde:

- en redegjørelse for virksomhetens faktiske utlipp til luft og vann, samt støy, med en oversikt over alle utslippsstrømmer, volum og innhold, til luft og vann
- en beskrivelse av de forskjellige trinnene i målingene (volumstrømsmåling – prøvetaking – analyse – beregning) for hver strøm og komponent
- en beskrivelse av måleutstyr som benyttes til målinger, samt frekvens for måleutstyrskontroll og kalibrering
- en begrunnelse for valgte prøvetakingspunkter og prøvetakingsmetodikk (metoder og frekvens)
- en beskrivelse av valgte metoder/standarder for analyse
- hvis aktuelt, en begrunnelse for valgt frekvens for deltagelse i SLP og/eller verifisering av analyser med et akkreditert laboratorium
- en redegjørelse for hvilke usikkerhetsbidrag de ulike trinnene gir.

Programmet for utslippskontroll skal holdes oppdatert.

11.5 Rapportering til forurensningsmyndigheten

Jens Eide AS skal innen 1. mars hvert år rapportere miljødata og eventuelle avvik for foregående år via www.altinn.no. Miljødata omfatter bl.a. produksjonsmengder, avfallsmengder, energiforbruk og resultater fra utslippskontroll. Rapportering skal skje i henhold til Miljødirektoratets veileder til bedriftenes egenrapportering, se www.miljodirektoratet.no.

For utslipp av stoffer der utslippsbegrensningene i pkt. 3.1 og 4.1 ikke er fastsatt ved presise grenseverdier, vil forurensningsmyndigheten ved gjennomgang av egenkontrollrapportene vurdere behovet for å fastsette mer presise, og eventuelt strengere, grenser.

Bedriften skal sammen med den årlige egenkontrollrapporteringen sende forurensningsmyndigheten en rapport om antall luktklager og antall lukthendelser ved bedriften det siste året. Det skal redegjøres for årsaken til de enkelte lukthendelsene og/eller luktklagene, og eventuelle tiltak som er gjennomført for å begrense eller stanse utslippet.

12 Miljøovervåking

12.1 Overvåking av resipienter

Bedriften skal sørge for overvåking av mulige miljøeffekter av virksomheten i henhold til et overvåkingsprogram. Dette gjelder så vel mulige effekter på luft, grunn, vann og sedimenter i den grad dette er aktuelt.

Dersom målinger av forurenset avløpsvann viser uakseptabel forurensning, skal bedriften overvåke hvordan utslipp fra virksomheten påvirker tilstanden i vannforekomsten. Overvåkingen skal gjennomføres i tråd med bestemmelsene i vannforskriften for tiltaksorientert overvåking.

Et ev. overvåkingsprogram skal forelegges Statsforvalteren for eventuelle merknader.

Resultatene fra ev. undersøkelse sendes Statsforvalteren innen 1. mars året etter at undersøkelsen er gjennomført.

Overvåkingsdata skal registreres i databasen Vannmiljø (<http://vanmiljo.miljodirektoratet.no/>) innen 1. mars året etter at undersøkelsen er gjennomført. Data rapporteres på Vannmiljø's importformat. Importmal og oversikt over hvilken informasjon som skal registreres i henhold til Vannmiljø's kodeverk finnes på <http://vanmiljokoder.miljodirektoratet.no>

13 Undersøkelser og utredninger

13.1 Utredning av renseløsninger

Jens Eide AS skal utrede aktuelle renseløsning/teknologi som vil bli etablert ved virksomheten. Utredningen skal omfatte resultat etter kartlegging av utslipp til vann og søknad om endelige grenseverdier for utslippene som skal gjelde fra og med 1.6.2025. Utredningen skal gjøres av uavhengig fagekspertise og en redegjørelse for dette skal sendes til oss **innen 1.6.2024**.

13.2 Kartlegging av ledningsnett

Oversikt over arealer, ledningsnett, rensenheter og utslippspunkt skal sendes til oss **innen 31.12.2023**. Oversikten skal også omfatte ev. tankanlegg og oljeutskiller.

14 Eierskifte, omdanning mv.

Hvis det driftsansvarlige selskap overdras til ny eier eller driftsansvaret overføres til annet selskap, skal melding sendes forurensningsmyndigheten så snart som mulig og senest én måned etter eierskiftet.

Dersom det driftsansvarlige selskapet skal fusjonere, fisjonere, på annen måte omdannes eller selskapet skal overføre driftsansvaret for den forurensende virksomheten til nytt ansvarlig selskap, skal dette meddeles forurensningsmyndigheten. Nytt driftsansvarlig selskap kan ikke drive i henhold til tillatelsen før forurensningsmyndigheten har mottatt og godkjent ny tilfredsstillende finansiell sikkerhet fra det nye driftsansvarlige selskapet. Tidligere driftsansvarlig selskap er ansvarlig etter tillatelsen frem til slik godkjenning er gitt.

15 Nedleggelse

Hvis et anlegg blir nedlagt eller en virksomhet stanser for en lengre periode, skal eieren eller brukeren gjøre det som til enhver tid er nødvendig for å motvirke fare for forurensninger. Hvis anlegget eller virksomheten kan medføre forurensninger etter nedleggelsen eller driftsstansen, skal det i rimelig tid på forhånd gis melding til forurensningsmyndigheten.

Forurensningsmyndigheten kan fastsette nærmere hvilke tiltak som er nødvendig for å motvirke forurensning. Forurensningsmyndigheten kan pålegge eieren eller brukeren å stille ytterligere garanti for dekning av framtidige utgifter og mulig erstatningsansvar. Sikkerhet/garanti som allerede er stilt iht. tillatelsen løper videre inntil forurensningsmyndigheten etter søknad fra det driftsansvarlige selskapet eller eier godkjenner reduksjon og/eller bortfall av slik sikkerhet.

Ved nedleggelse eller stans skal bedriften sørge for at råvarer, hjelpestoff, halvfabrikat eller ferdig vare, produksjonsutstyr og avfall tas hånd om på forsvarlig måte, herunder at farlig avfall håndteres i

henhold til gjeldende forskrift.⁹ De tiltak som treffes i denne forbindelse, skal rapporteres til forurensningsmyndigheten innen tre måneder etter nedleggelse eller stans. Rapporten skal også inneholde dokumentasjon av disponeringen av kjemikalierester og ubrukte kjemikalier og navn på eventuell(e) kjøper(e).

Ved nedleggelse av en virksomhet skal den ansvarlige sørge for at driftsstedet settes i miljømessig tilfredsstillende stand.

Bedriften skal også for nedleggingsåret rapportere miljødata og eventuelle avvik via altinn.no, jf. pkt. 11.5.

Dersom virksomheten ønskes startet på nytt, skal det gis melding til forurensningsmyndigheten i god tid før start er planlagt.

16 Tilsyn

Jens Eide AS plikter å la representanter for forurensningsmyndigheten eller de som denne bemyndiger, føre tilsyn med virksomheten til enhver tid.

---

⁹ Avfallsforskriftens kapittel 11 om farlig avfall.

Vedlegg 1

Liste over prioriterte miljøgifter, jf. pkt. 2.1

Utslipp av disse komponenter er bare omfattet av tillatelsen dersom dette framgår uttrykkelig av vilkårene i pkt. 3 til 14.

Metaller og metallforbindelser:

	Forkortelser
Arsen og arsenforbindelser	As og As-forbindelser
Bly og blyforbindelser	Pb og Pb-forbindelser
Kadmium og kadmiumforbindelser	Cd og Cd-forbindelser
Krom og kromforbindelser	Cr og Cr-forbindelser
Kvikksølv og kvikksølvforbindelser	Hg og Hg-forbindelser

Organiske forbindelser:

Bromerte flammehemmere	Vanlige forkortelser
Penta-bromdifenyleter (difenyleter, pentabromderivat)	Penta-BDE
Okta-bromdifenyleter (defenyleter, oktabromderivat)	Okta-BDE, octa-BDE
Deka-bromdifenyleter (bis(pentabromfenyl)eter)	Deka-BDE, deca-BDE
Heksabromcyclododekan	HBCDD
Tetrabrombisfenol A (2,2',6,6'-tetrabromo-4,4'-isopropyliden difenol)	TBBPA

Klorerte organiske forbindelser

Dekloran pluss (syn og anti isomere former)	DP (syn-DP, anti DP)
1,2-Dikloreten	EDC
Klorerte dioksiner og furaner	Dioksiner, PCDD/PCDF
Heksaklorbenzen	HCB
Kortkjedete klorparafiner C ₁₀ -C ₁₃ (kloralkaner C ₁₀ -C ₁₃)	SCCP
Mellomkjedete klorparafiner C ₁₄ -C ₁₇ (kloralkaner C ₁₄ -C ₁₇)	MCCP
Klorerte alkylbenzener	KAB
Pentaklorfenol	PCF, PCP
Polyklorerte bifenyler	PCB
Triklorbenzen	TCB
Tetrakloreten	PER
Trikloreten	TRI
Trikloran (2,4,4'-Triklor-2'-hydroksydifenyleter)	TCS
Tris(2-kloretyl)fosfat	TCEP

Enkelte tensider

Ditalg-dimetylammoniumklorid	DTDMAC
Dimetyldioktadekylammoniumklorid	DSDMAC
Di(hydrogenert talg)dimetylammoniumklorid	DHTMAC

Nitromuskforbindelser

Muskxylen	
-----------	--

Alkylfenoler og alkylfenoletoksylater

Nonylfenol og nonylfenoletoksylater	NF, NP, NFE, NPE
Oktylfenol og oktylfenoletoksylater	OF, OP, OFE, OPE
4-heptylfenoler (forgrenet og rettkjedet)	4-HPbl
4-tert-pentylfenol	4-t-PP
4-tert-butylfenol	4-t-BP

Tillatelsesnr: 2023.0045.T

Tillatelse gitt: 14.03.2023 | Sist endret: 13.06.2025

Dodecylfenol m. isomerer 2,4,6 tri-tert-butylfenol	DDP TTB-fenol
Per- og polyfluorerte alkylforbindelser (PFAS)	
Perfluoroktansulfonsyre (PFOS), inkl. salter av PFOS og relaterte forbindelser	PFOS, PFOS-relaterte forbindelser
Perfluorheksansulfonsyre (PFHxS), inkl. salter av PFHxS og relaterte forbindelser	PFHxS, PFHxS-relaterte forbindelser
Perfluorobutansulfonsyre (PFBS), inkl. salter av PFBS og relaterte forbindelser	PFBS, PFBS-relaterte forbindelser
Perfluoroktansyre Perfluorheksansyre 2,3,3,3-tetrafluoro-2-(heptafluoropropoksy)propionsyre	PFOA PFHxA HFPO-DA
Langkjedete perfluorerte karboksylsyrer C9-PFCA – C14-PFCA	PFNA, PFDA, PFUnDA, PFDoDA, PFTTrDA, PFTeDA
Tinnorganiske forbindelser	
Tributyltinnforbindelser	TBT
Trifenyltinnforbindelser	TFT, TPT
Dibutyltinnforbindelser	DBT
Dioktyltinnforbindelser	DOT
Polysykliske aromatiske hydrokarboner	
	PAH
Ftalater	
Dietylheksylftalat (bis(2-etylheksyl)ftalat)	DEHP
Benzylbutylftalat	BBP
Dibutylftalat	DBP
Diisobutylftalat	DIBP
Bisfenol A	
	BPA
Siloksaner	
Dodekametylsykloheksasiloksan	D6
Dekametylsyklopentasiloksan	D5
Oktametylsyklotetrasiloksan	D4
Organiske UV-filtre	
2-Benzotriazol-2-yl-4,6-di-tert-butylphenol	UV-320
2,4-di-tert-butyl-6-(5-chlorobenzotriazol-2-yl)phenol	UV-327
2-(2H-benzotriazol-2-yl)-4,6-ditertpentylphenol	UV-328
2-(2H-Benzotriazol-2-yl)-4-(tert-butyl)-6-(sec-butyl)phenol	UV-350
3-benzylidene-1,7,7-trimethylbicyclo[2.2.1]heptan-2-one	3-BC